

27 Nisan Muhtırası'nda Medyanın Rolü

27 Nisan 2007'de yayınlanan e-muhtıranın konu ettiği olaylar daha önce Cumhuriyet, Hürriyet, Milliyet, Posta gibi gazetelerinde yer aldı. Gazetelerde yayımlanan haberler adeta e-muhtıraya malzeme olacak cinstendi.

27 Nisan 2011 Çarşamba 15:36

Kutlu Doğum Haftası'na yönelik etkinliklerin gazetelerde yer aldığı şekliyle muhtıraya girmesi, taşların medya tarafından döşendiğini de gösterdi. Ancak servis edilen belgelerin sahte olduğu kısa sürede ortaya çıktı. Kutlu Doğum Haftası'ndaki etkinlikleri konu eden haberlerin gerçek dışılığı ise bizzat Diyanet İşleri Başkanlığı'nın açıklamasıyla gözler önüne serilmişti.

27 Nisan 2007'de yayınlanan e-muhtıranın konu ettiği olaylar daha önce Cumhuriyet, Hürriyet, Milliyet, Posta gibi gazetelerinde yer aldı. Gazetelerde yayımlanan haberler adeta e-muhtıraya malzeme olacak cinstendi. Birçoğu o süreçte yalanlanmış da olsa gazetelere konu olaylar aynı mantıkla muhtıra metnine de girecekti. Muhtıradan sonra ise sivil iradeyi suçlayan ve hedef gösteren bir yayıncılık anlayışı sürdürüldü.

27 Nisan sürecinden önce yapılan haberlerin özünde, Kutlu Doğum Haftası etkinliklerinin 23 Nisan Milli Egemenlik ve Çocuk Bayramı'na alternatif kutlandığı algısı vardı. 28 Şubat süreci hatırlatmalarıyla yazılan manşet ve haberlerden biri 17 Nisan 2007'de Cumhuriyet'te yayınlandı: "Kutlu Doğum Şöleni-Müdürlere Katılım İçin Yazılı Emir." Haberde; Altındağ İmam-Hatip Lisesi'ndeki 'Kutlu Doğum Şöleni'ne, Altındağ İlçe Milli Eğitim Müdürü Ali Özyay'ın katılımı zorunlu kıldığı iddiası yer alıyordu. Haber, muhtıraya da bu şekilde girdi. Gerçekler ise Yeni Şafak'ın 30 Nisan 2007'deki manşetiyle ortaya çıktı. Yeni Şafak, 28 Şubat sürecinde alışık olduğumuz tarzda bir 'dezenformasyon' yapıldığını, piyasaya sürülen belgenin 'sahte' olduğunu ortaya koydu. Sahte belgede, 'katılmaları' ifadesi, 'mutlaka katılmaları' şeklinde değiştirilmişti.

O dönemin hatırdaki kalan bir başka haberi ise, 19 Nisan 2007'de Hürriyet'te girdi. Haber '23 Nisan Provokasyonu' başlığını taşıyordu. Yıllarca 23 Nisan kutlamalarına sahne olan Ankara Atatürk Spor Salonu'nda ilk kez bir Kur'an okuma yarışması yapılacağı yazılmıştı. Yarışma iptal edilmesine rağmen iddia 29 Nisan 2007'de, 'Yine O Kafa' başlığıyla Hürriyet'e tekrar konu oldu. 28 Şubat göndermesi de yapılan haberde şu ifadeler yer alıyordu: "Ankara'da 23 Nisan günü Kur'an okuma yarışmasını organize eden Anadolu Gençlik Derneği 2002'de kuruldu. Dernek, Sincan'da tankların yürütmesine neden olan 'Kudüs Gecesi'ni düzenleyen ve 28 Şubat sürecinde kapatılan Milli Gençlik Vakfı'nın devamı." Aynı sayfada Hizbullah'la ilişkili Mustazaf-Der'in Şanlıurfa'da düzenlediği Kutlu Doğum Gecesi'ni konu eden bir başka haber yer aldı. Denizli'de 17 Nisan'da İl Müftülüğü ve Belediye Başkanlığı'nın düzenlediği gecede, başörtülü ilköğretim öğrencilerinin ilahiler söylediği ve tekbirler getirdiği iddiaları da haberin devamındaydı. Birbirinden bağımsız olaylar 'tek karede' buluşturulmuştu.

Şanlıurfa'da yapılan etkinlikler de e-muhtıraya "Bu sırada Atatürk resimleri ve Türk bayraklarının indirilmesine teşebbüs edilerek geceyi tertipleyenlerin gerçek amaçları ve niyetleri ortaya konmuştur." cümleleriyle girdi. Oysa 24 Nisan 2007 tarihli Hürriyet'te, aksine "Arkalarında Atatürk posterleri ve Türk bayrağı olan..." ifadesi kullanılıyordu. Hürriyet, 'türban' hassasiyetini; Erzurum'un meşhur 'yazma'sına kadar indirdi: "Bu Yıl Örtmediler". Habere göre, Başöğretmen İlköğretim Okulu'ndaki kız öğrencilerden oluşan Erzurum bar ekibi gösterilerini başı açık yapmış, yazmalarını fular gibi boyunlarına dolamış ve büyük alkış almıştı! Hürriyet'in bir hatırlatması da vardı: "19 Mayıs 2004'te bar ekibi türbanlı olduğu için dönemin 9. Kolordu Komutanı Recai Öztürk tarafından törene alınmamıştı."

Kutlu Doğum Haftası'nın dökümünü çıkaran Cumhuriyet 24 Nisan 2007 tarihli sayısında, 1989'dan beri kutlanan haftanın 'şova dönüştüğünü' yazdı. Haberde bir yılda öğrencileri hedef alan 11 bin 723 etkinlik düzenlendiğinin çetelesi verilecekti.

Medyanın tavrı, 'Kutlu Doğum ile 23 Nisan'ın birbirinin alternatifi gibi sunulan haberlerle sınırlı kalmadı. Köşe yazarları da karşıtlığı işledi. Örneğin Emin Çölaşan, 29 Nisan'daki köşesinde şöyle diyordu: "AKP döneminde çoğumuzun dikkatinden kaçan bir uygulama başlatıldı. Peygamberimizin doğumunu kutlama törenleri (eskiden böyle bir şey yoktu) tam da 23 Nisan bayramına denk getirildi. Çocuklara ve öğrencilere ulusal egemenlik kavramı, yurt sevgisi ve Türklük, bilinçli olarak unutturulurken, onun yerine dinsel bir kavram çıkarıldı. Başka bir hafta mı kalmadı da, Kutlu Doğum Haftası her yıl 23 Nisan'a denk getiriliyor! Bunu elbette bilerek ve bilinçli olarak yapıyorlar." Bu ifadeler, Çölaşan'ın cahilliğini göstermişti. Zira 24 Nisan tarihli Cumhuriyet'te dahi, etkinliklerin 1989'da yapılmaya başlandığı yazılıyordu. 30 Nisan tarihli Vatan'da Necati Doğru ise Kutlu Doğum'dan çıkardığı anlamı şöyle anlattı: "Bence ordu, bu tavrıyla, bu aşamada, din istismarcısı, siyaseti 7 yaşındaki kız çocuklarına ilahi okutacak kadar küçültüp zavallılaştıran AKP'ye gizli sübvansiyon yapmıştır." Ne var ki, bu etkinliklerin AK Parti'yle ilişkisi olduğuna dair bir haber dahi çıkmamıştı.

Diyanet İşleri Başkanlığı, Ankara'da ve Şanlıurfa'daki etkinliklerle kendilerinin ilgisi olmadığını açıkladı. Aynı açıklamada; muhtırada, Denizli Nikfer'deki etkinliğin 'bir siyasi parti' ortaklığıyla gerçekleştirildiği iddiası reddedildi. Etkinliğin Kutlu Doğum'la ilgisi olmadığını, kadın-aileye yönelik bilgilendirme faaliyeti olduğunun altı çizildi.

Çankaya'ya 'türbanlı' çıkmaz!

27 Nisan muhtırasının verilmiş nedeni, birçok gazeteciye göre 'türbanlı' bir cumhurbaşkanının seçilmesi ihtimaliydi. Yayınlar eşi başörtülü bir ismin Çankaya'ya çıkmasını adeta kabusa çevirmeyi hedefliyordu. Ertuğrul Özkök, 29 Nisan'daki köşesinden AK Parti'nin ülkenin 'kozmetik' özelliğini dikkate almasını istiyordu ve 'Türban, siyasî flama haline getirildi' diyordu. "Bir cumhurbaşkanlığı seçimi, 'Türban Çankaya'ya çıkıyor' kâbusu haline dönüşür" cümleleri de Özkök'e aitti. Milliyet yazarı Hasan Pulur da "O başörtüsü, şeriatin simgesidir. Devletin üç kalesinin burcunda yerini almıştır, dalgalanmaktadır." yorumunu yaptı. Hayrünnisa Gül'ün Çankaya'ya çıkmasına yönelik en ilginç tez, Vatan yazarı Mehmet Tezkan'a aitti. 29 Nisan'da Tezkan, Gül'ün cumhurbaşkanı olması halinde rejimin değişeceğini iddia etti: "Başkomutan'ın eşi türbanlıysa.. Teğmeninki neden olmasın.. Olursa ne olur? Ordunun yapısı değişir.. Rejim değişir.." Tezkan'a göre ertesi gün 'türbanlı' kız da, buradan güç alarak üniversite kapısını zorlayacaktı! Aynı gün Radikal'de, Türker Alkan da, asıl amacın askeri zor durumda bırakmak olduğunu ileri sürüyordu: "Başörtülü bir eşin Çankaya'da, orduyelerinde yaratacağı sıkıntıyla orduyu güç durumda bırakma hesabı yapılmışa benziyor."

'Yandaş' AB ve ABD

27 Nisan muhtırasına yönelik 'ulusalcı' söylemler, hedefe AB'yi ve ABD'yi aldı. 29 Nisan'da, İlhan Selçuk, ABD'nin Türkiye'deki 'İlimli İslam devlet modeli' ile karşı devrimi desteklediğini yazdı. Selçuk'a kalırsa "Türkiye çağdaşlığını, laik cumhuriyetini ve bölünmezliğini emperyalizme karşı korumak zorunda"ydı. 30 Nisan'da Emin Çölaşan, AK Parti'nin; ABD ve AB'nin desteğini arkasına alarak, onlardan gelen direktifleri bire bir yerine getirdiğini iddia etti. Ona göre bu, 'muhteşem' bir psikolojik harekattı! Çölaşan'la aynı gün, Cumhuriyet yazarı Mustafa Balbay ise "AKP'nin yanında sadece AB ve ABD'nin Türkiye'den sorumlu komiserleri kalmıştır." dedi. 30 Nisan'da, Sabah'taki yazısında AB Komisyonu'nun genişlemeden sorumlu üyesi Olli Rehn'e göndermede bulunan Erdal Şafak, Çağlayan'daki Cumhuriyet Mitingi'ni de hatırlatarak "Acaba bu kitlesel şahlanış için ne düşünecek?" sorusunu soruyordu. Şafak, yazısının devamında şunları yazdı: "Çünkü o ve AB'nin tüm kurumları ile yetkilileri bugüne kadar 'Darbeye hayır' dediler ama sıra 'Şeriata hayır'a gelince, nedense sesleri çok cılız çıktı. Öyle de devam ediyor."

Muhtıradan sonra Askerî muhtıra, medya eliyle 'sivilleştirildi'

E-muhtıranın ardından, medya yeni bir misyon yüklendi. Hükümetin 28 Nisan'daki demokratik duruşunu desteklemektense, toplum mühendisliği ürünü Cumhuriyet Mitinglerini 'sivil muhtıra' diye lanse etti. Muhtıranın hemen ertesinde İstanbul Çağlayan'daki Cumhuriyet Mitingi için gazetelerin attığı manşetler tek elden çıkmış gibiydi: "Millet muhtırası (Takvim), Bir muhtıra daha (Halka ve Olaylara Tercüman), Çağlayan muhtırası (Posta), Bunun adı sivil muhtıra (Cumhuriyet), Bu da halk muhtırası (Vatan)." Medya 'muhtıra'yı, anlamını hiç değiştirmeden, askeri alandan sivil alana taşıdı. Köşe yazarları da aynı kurguya destek çıktı. 29 Nisan'da 'Durumdan vazife çıkarıyorum' diye yazan Ertuğrul Özkök, "Gerektiğinde biz siviller de durumdan vazife çıkarabiliriz." diyerek muhtıraya destek çıkacaktı.

'Muhtıra' başlıklı yazıyı kaleme alan Emin Çölaşan'a göre ise asker 'görevin ilk aşaması'nı tamamlamıştı. Çölaşan, şöyle devam ediyordu: "Asker devreye girdi, 27 Nisan sürecini başlatıp milyonlarca insanımızı rahatlattı." Aynı gün, yine Hürriyet'te muhtırayı kaleme alan Bekir Coşkun'a göre muhtıranın sebebi belliydi: "Çağdaş-uygar bir yaşam biçimine ulaşmak isteyenler, ilkel ortaçağ yaşam biçimine dönmek isteyenlere engel olmak istiyorlar." Coşkun'a göre bir de görünen yanı vardı: "Asker Çankaya'yı asla ve asla dincilere bırakmayacak. Çünkü orayı Atatürk'ün makamı ve başkomutanlık sayıyor." 30 Nisan 2007'de Hürriyet'teki köşesinde yazan Rahmi Turan'a göre de ordu görevini yapmıştı: "Asker birdenbire bu noktaya gelmedi. Defalarca uyardı, anlattı, yasaların kendilerine bu devleti koruma ve kollama görevi verdiğini hatırlattı. Her türlü uyarı yollarını denedi. Anlamadılar, anlamak istemediler, hâlâ anlamıyorlar! Genelkurmay bu gidişe 'Hayır' diyerek görevini yaptı." Vatan yazarı Mustafa Mutlu ise 29 Nisan'daki yazısında muhtıranın altına imza attığını açıkladı: "Cumhuriyet'in temel niteliklerinin yıpratılmak istenmesine, laiklik ilkesinin tartışma konusu yapılmasına şiddetle karşıyım. Bu nedenle, Genelkurmay Başkanlığı'nın metninin içeriğine imzamı atarım..." Aynı gün Posta'da yazan Yazgülü Aldoğan'a göre yapılan uyarı haklı; AK Parti'nin açıklaması ise 'kuyruğu dik tutmaya' ve 'mesajın alınmadığına' yönelikti: "Yalnız bundan sonraki mesaj, internetten gelmez. Kapiya iki subay gelir. Üst rütbeli de olmayabilir." AK Parti'nin muhtıraya verdiği cevabı eleştiren köşe yazarları da vardı. Reha Muhtar, 29 Nisan'da Vatan'daki köşesinde AK Parti'nin muhtıraya verdiği cevapla, ortamı daha da gerdiğini ileri sürdü: "Hükümet askeriyeye bilek güreşi yapıyor..." Muhtar'a göre, Genelkurmay'ın, Başbakanlık'a bağlı olduğunun hatırlatılmasına gerek yoktu! Muhtar, "Üstelik irtica ve bölücülüğün olduğu yerde demokrasiden söz etmek de zaten abestir..." dedi.

Bülent Arınç, hedef tahtasında

Ertuğrul Özkök, 29 Nisan 2007 tarihli Hürriyet'teki yazısında, dönemin Meclis Başkanı Bülent Arınç'ı 'provokatör' ilan etti. Özkök, "Merkeze yürümek, o mahalleye yerleşmek isteyen bir AKP, artık bu provokatörleri yakasından düşürmelidir." sözlerini kullandı. Arınç, Hürriyet'in hedefi haline geldi. Sebebi ise Turgut Özal Düşünce ve Hamle Derneği'nin düzenlediği ödül töreninde "Dün olduğu gibi bugün de Meclis'in sivil-dindar ve demokrat bir cumhurbaşkanı seçmesine engel olmak isteyenler var." sözlerini kullanmasıydı. Özkök'ün yazısıyla aynı sayfada bulunan 'Her şeyi bozan o' başlıklı habere göre, krizin mimarı da oydu. 30 Nisan'da Hürriyet'te yayımladığı yazısında, Türkiye'yi AK Parti iktidarına layık bulmayan Tufan Türenç, Arınç'ın tarafsızlığını yitirdiğini belirterek, onu 'militanlık' yapmakla suçladı. 29 Nisan 2007 tarihli Vatan'daki köşesinde Zülfü Livaneli'nin hedefindeki isim de aynıydı: "Son günlerdeki gelişmelerin başlıca sorumlusu "ideolojik önder" Bülent Arınç ve arkadaşlarının uzlaşmaz ve aymaz tutumudur."

FATİH VURAL / ZAMAN